Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i.* Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16210

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i Ölçe?i, 2018 y?l?nda Funda Yalç?n taraf?ndan haz?rlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? öz bildirimli bir araçt?r. Bu ölçek, çal??anlar?n i?yerinde kar??la?abilecekleri potansiyel **acil durumlar** kar??s?nda kendilerini ne kadar haz?rl?kl?, yetkin ve etkili hissettiklerini ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, çal??anlar?n güvenlik prosedürlerine uyum, tehlike alg?s? ve müdahale kapasitesine olan inançlar?n? de?erlendiren psikometrik olarak sa?lam bir yap? sunmaktad?r.

Ölçek toplam 19 maddeden olu?makta olup, geçerlik ve güvenirlik çal??malar? kapsam?nda Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizlerine tabi tutulmu?tur. Elde edilen bulgular, ölçe?in i? sa?l??? ve güvenli?i ba?lam?nda çal??anlar?n **öz yeterlik** düzeylerini do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? göstermektedir. Derecelendirme, 5'li Likert tipi bir ölçek kullan?larak yap?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Acil durum, **öz yeterlik**, i? sa?l??? ve güvenli?i, psikometrik ölçek, çal??an yetkinli?i, afet yönetimi, Bandura.

Yazarlar

Funda Yalç?n

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, çal??an bireylerin i?yeri ortam?nda kar??la??labilecek beklenmedik **acil durumlar** (yang?n, kaza, tahliye gerektiren olaylar vb.) kar??s?nda kendilerini yeterli görme düzeylerini belirlemektir. Ölçek, sadece bilgi düzeyini de?il, ayn? zamanda bireyin o bilgiyi uygulamaya koyma ve ba?ar?l? bir sonuç elde etme kapasitesine olan inanc?n?, yani **öz yeterlik** alg?s?n? ölçmeye odaklanm??t?r.

Ölçek, kurumlar?n acil durum e?itimlerinin etkinli?ini de?erlendirmesine ve çal??anlar?n hangi alanlarda daha fazla destek veya e?itime ihtiyaç duydu?unu tespit etmesine olanak tan?r. Bu sayede, i?yerindeki güvenlik kültürünün ve acil durumlara haz?rl?k seviyesinin bilimsel veriler ?????nda iyile?tirilmesi hedeflenmi?tir.

Yap?

Ölçek, psikolojide **Albert Bandura'n?n sosyal bili?sel teorisi** çerçevesinde tan?mlanan öz yeterlik yap?s?n? temel almaktad?r. Bu yap?, bireyin belirli bir görev veya durumla ba?a ç?kma yetene?ine dair ki?isel yarg?s?n? ifade eder. Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i Ölçe?i, bu

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?y? i?yeri güvenli?i ba?lam?nda üç ana faktör üzerinden ölçmektedir.

Ölçek maddeleri, çal??anlar?n tehlike i?aretlerini okuma, acil ç?k?? prosedürlerini takip etme ve ekipmanlar? kullanma gibi spesifik davran??sal yetkinlik inançlar?n? sorgular. Bu çok boyutlu yakla??m, öz yeterli?in sadece genel bir hissiyat de?il, belirli durumlara özgü beceri ve bilgiye dayal? bir inanç oldu?unu vurgulamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, kapsaml? istatistiksel yöntemlerle sa?lanm??t?r. Geçerlik çal??malar? s?ras?nda hem **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) hem de **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??t?r. AFA, ölçe?in alt?nda yatan faktör yap?s?n?n ke?fedilmesine olanak tan?rken, DFA bu ke?fedilen yap?n?n teorik modelle uyumunu ve örneklem genelinde do?rulu?unu test etmi?tir.

Faktör analizlerinin sonuçlar?, ölçe?in acil durumlarda çal??anlar?n öz yeterlik alg?s?n? ölçmede geçerli ve tutarl? bir araç oldu?unu destekler niteliktedir. Bu analizler, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ve bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m uygunlu?unu sa?lam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirli?i, her bir faktör için ayr? ayr? **Cronbach's Alpha** katsay?s? hesaplanarak belirlenmi?tir. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in farkl? boyutlar?n?n ne kadar tutarl? oldu?unu göstermi?tir:

Birinci Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.909
?kinci Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.767
Üçüncü Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.639

Özellikle birinci faktör için elde edilen 0.909 de?eri, mükemmele yak?n bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir. Büyüköztürk (2014) taraf?ndan belirtilen psikometrik standartlara göre, bu de?erlerin ölçe?in genel olarak oldukça güvenilir kabul edilmesi için yeterli oldu?u sonucuna var?lm??t?r. Üçüncü faktörün katsay?s? (0.639) kabul edilebilir alt s?n?rlarda yer almakla birlikte, ölçe?in bütünü yüksek düzeyde güvenirlik sergilemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, 19 maddelik bu arac?n çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizi tekniklerinden yararlan?lm??t?r. **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) sonucunda ölçe?in üç ana faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu faktörler, acil durum bilgisini anlama, tehlikeye müdahale etme ve ekipman/prosedür kullan?m?na yönelik öz yeterlik

ARABPSYCHOLOGY.COM

boyutlar?n? temsil etmektedir.

AFA'y? takiben uygulanan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ise, bu üç faktörlü yap?n?n veri setiyle uyumunu test etmi? ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu durum, ölçe?in yap?sal olarak geçerli ve teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu göstermektedir.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Özgün bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?r)

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Öz Bildirim)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çal??anlar (Yeti?kin)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Funda Yalç?n'?n yüksek lisans tezi kapsam?nda, çe?itli sektörlerde görev yapan çal??anlardan olu?an bir örneklem üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek 19 maddeden olu?maktad?r. Yan?tlar 5'li Likert tipi derecelendirme ile toplan?r.

Derecelendirme:

Kesinlikle kat?l?yorum = 5
Kat?l?yorum = 4
Karars?z?m = 3
Kat?lm?yorum = 2
Kesinlikle kat?lm?yorum = 1

Anahtar Kelimeler

?? güvenli?i, acil durum e?itimi, öz yeterlik inanc?, psikometrik analiz, güvenirlik katsay?s?, faktör analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Funda Yalç?n

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kurum E-posta Adresleri: fundayalcin17@gmail.com

?leti?im Adresi: Üsküdar Üniversitesi, ?stanbul (Tez çal??mas?n?n yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018

?zinler ve Ücret: Ölçe?in bilimsel veya ticari amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Funda Yalç?n ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m detaylar? ve olas? ücretlendirme yazar?n inisiyatifindedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: acil-durumlarda-calisanlarin-oz-yeterligi-toad.pdf

Kaynaklar

Yalç?n, F. (2018). *Acil durumlarda çal??anlar?n öz yeterlili?i: Bir ölçek geli?tirme çal??mas?* (Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, ?stanbul.

Büyüköztürk, ?. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum* (20. Bask?). Pegem Akademi Yay?nc?l?k.

Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Toplam madde say?s? 19 'dur. Örnek maddeler:

Sar? - siyah i?aretlerin ne anlama geldi?ini biliyorum
Herhangi bir tak?m?n üyesi olmay? istemem
Acil durum ç?k??lar?n?n önü- arkas? - yan?nda engeller tespit edersem bunu yetkiliye bildiririm

ARABPSYCHOLOGY.COM